

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10	frt.	o.	6.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	—	"
Egy órára	1	"	—	"

Szerkesztői szállás:

belső tordantosa 122. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

5t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Hansenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.) Posten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10	frt.	o.	6.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	—	"
Egy órára	1	"	—	"

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca) könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Köztiszteltben álló királyi biztosunk ő nagyméltóságától, ki a nemes, jótékony és emberbaráti célok iránti áldozatkészségben sohasem engedi magát mások által megelőzteni — következő sorokat vettük:

„Tisztelt szerkesztő ur! Buni szerencsétlen polgártársaink felsegíllése céljából, van szerencsem 100 ft o. é. ide mellékelve oly szíves kérelem átnenni, miszerint azt rendeltetése helyére mielőbb eljuttatni szíveskedjék.*) Vajha számos emberbarát indítva érezné magát a még életben maradt, de a sors rendkívüli csapása által végpusztulásra jutott szerencsétlenek sajnó sebeit, a gyors segély írja által enyhíteni; mert hiszen azon égető bánatot, melyet az életben maradtak a miatt kénytelenek szenvedni, hogy szeretett rokonok és véreik a dühöngő árvíz áldozatai lettek — többé ugysem enyhíthetjük, — szarítsuk fel tehát legalább az élők keseregő könnyeit; mi által a szenvedő emberiség iránti kötelemünk legszebb, legnemesebb adóját rójuk le.

Tisztelettel maradván: Kolozsvárt, 1870. május 18 kán.

Gróf P é c h y.

Ugyan a buni életben maradt szerencsétlen lakosok számára

N. Bálint 5 frt o. é. jutott szerkesztőségünkhez — X. Y. ur által.

A sz.-kocsárd-m.-vásárhelyi szárnyvonal**)

(Május 10 kán.)

(—ts—) Vonatkozással e lapok 49 dik számában megjelent közleményemnek bevezető soraira, melyekben a magyar keleti vasút m.-vásárhelyi szárnyvonalának kiágazási pontját az idő szerint még sűrű homályba burkoltnak lenni állítam: sietek tudatni az olvasó-közönségnek e kérdés iránt érdeklődő részével, hogy a rejtély—legalább előlegesen, biztatónyai megállapodás nyomán — meg van fejtve s a kiágazási pont ismeretlen x-e helyébe bizvást tehetjük már Sz.-Kocsárd nevét... ha csakugyan a közlekedési miniszter által benyújtott a keleti vasútra vonatkozó póttörvényjavaslat (melyben az eredeti szentesített tervtől némileg eltérő irány, s többek közt a főbopontnak Gerendről Sz.-Kocsárdra való áttétele javasoltatik) az országgyűlés által elfogadva s a Felsőház által szentesítve lesz, miben e kérdést megelőzőt több oldalú tárgyalások, debattok után kétkedni alig lehet, — habár legújabb értesüléseink szerint az országgyűlés pénzügyi bizottságának többsége határozottan a póttörvényjavaslat módosításai ellen nyilatkozott, miután semmi indokot nem lát arra, hogy a törvényben megállított eredeti vonalon változás történjék. Hanem míg e kérdés a legfőbb forum előtt is végképen eldőlné, lássuk miként avatott fel Sz. Kocsárd a keleti vasút főbopontjának.

Folyó hó 4 kén d. e. 10 órára volt kitűzve a Felvincz és Keceze közt — a gerendi csatlakozási pont célba vett módosítása, megváltoztatása miatt — függőben hagyott vasúti résznek hivatalos bejárása. Az nap ugyan nem, hanem 5 én délelőtti egy sereg 4, 3 és 2 lovas-fogat robogott be Hadrévre, egyik ott állomásozó angol osztálymérnök szállására: s egy hatalmas villás reggeli elfogyasztása után az érdekelt felek jelenlétében kiterjesztették a kész vasúti térképeket a té-

*) Ez összeget a nálunk begyűlt 5 forinttal együtt, összesen százöt forinttal o. é. a mai postán elküldtük Küküllőmegye mélt. főispánjának, az életben maradt szerencsétlen buni lakosok közti kiosztás végett. Adakozásokat e célra ezután is elfogadjunk. Szerk.

**) Jelen cikk közreadása tárgyalmaz miatt késétt, de érdekességéből azért mitsem vesztett. Szerk.

res asztalokon, — szépen megmutogatták a jelen volt közönségnek, hogy mily irányban, mely kézségek határán fog vezetetteti a vasút, — hol lesz a központi indóház, s mely ponton fog az Aranyos folyó áthidalatni saft. — Ajánlották egyszersmind, hogy a ki mindezeket a hely színén is meg akarja tekinteni, szabadságában áll azt tenni, azonban az angol társulat vezető- és osztálymérnökei, valamint a kormány kiküldöttjei e kérdésnek minden részével sokkal inkább tisztában vannak, hogyszem azt maguk részéről tenni szükségesnek látnak.

Ily módon pár órai értekezés után az elismunkalatonk rendjén kimondott, hogy a központi indóháznak Sz.-Kocsárdon (közül Sz. Földvár-hoz) kell lenni, s míg a fővonal innen Sz.-Kocsárd felé tartva, a tudva lévő és sokszor emlegetett: kis patak völgyén lassu emelkedéssel halad, s a harasztosi „süvénykút“ felett ér ki a lónai térségre; a mellékvonal, illetőleg a m.-vásárhelyi szárnyvonal ugyanonnan kiindulva, mind a Maros terén halad s a vajdaszegi promontorium alatt eléri az Aranyos-Maros folyók összeshakadását azon szövevényes ártéri helyet, mely, hogy valaha vasutat lásson füzes berkeinek vizegyös magányán átvonulni, maga sem hitte volna. Kevésell az Aranyosnak Marosba szakadása felett leend az előbbi folyó áthidalva; csakugyan nem mint az angolok által tervezve volt 60, hanem egy a biztatónyban résztvevő erdélyi szakember javaslata és indoklására 100 métre hosszúságú híddal, melyen túl a vonal csakhamar eléri Hadrévet közelében a biztos és megnyugtató ígérő talajt, melyre a vajdaszegi sós sztr mártóni berkek sok vízveszélyt látott csoportjai után — mintegy sovárogni látszott.

Tehát tudjuk már, hogy M.-Vásárhelynek a nagyváradi kolozsvári vasútvonallal való csatlakozási pontja hol leend: Sz. Kocsárd község határán, a Maros völgyében legalább is 1 és kétnyolcezd mértfölddel lejjebb azon pontnál, hol az kezdetben tervezve volt; s mivel e boponttól Kocsárd felé újra vissza kell kanyarodni annak, ki a fővonalon akar utazni, az által Maros Vásárhelynek Kolozsvár Nagyváraddal összekötési vonala körülbelül 1 és négyolcezd mfölddel megnyult.

Hogy a nagyváradi brassói fővonal ezen intézkedés folytán ugyanannyival rövidül, az kétséget nem szenved; a M.-Vásárhely és vidékének érdekeit illető következtetések levezetését pedig — „post foeta“ nem akarván fölösleges szót szaporítani — másra bízom, még csak a vajdaszegi sós sztr mártóni berkek közti szövevényes ártérre nézve fejezzem ki azon óhajátomat: vajha teljesülének az angol vasútépítő társaság és a kormány közegeinek annak teljes biztonságába vetett reményei, mire nézve mi bátrak vagyunk egy a tárgyalásra megidézve volt szakembernek azon találó megjegyzéséhez csatlakozni, hogy „ezen többször érintett átkelési pontnál kevésbé alkalmat lámpával sem lehetett volna keresni!“

Egy kis tanulság.

A jóból is megárt a sok!

△ A köztörvényhatóságok és a községek rendezéséről szóló törvényjavaslatok vannak ma a journalistica napi rendjén; ezeket vitatja a deák-párti 27-es bizottság, a baloldali kör és nemskára maga a parlament foglalkozand a belreformok e legfontosabbikával.

Vannak, kik a napi sajtó terén játszóssággal, sőt könnyelműen szólnak ez ügyről, mintha nem is sejténék, hogy a helyhatósági önkormányzatnak a parlamenti felelős kormányzat igényeivel való összeegyeztetésétől nemcsak a korszerű alkotmányos élet lehetősége függ, hanem, a távolibb jövőndöt is érintette véve, ez döntend a magyar állam bel-megszilárdulása fölött is.

Igy téve fel a kérdést méltán megbotránkozhatunk, látva, mily vak lármát üt a derékbal legolvasottabb lapja. Néha ugyanazon napon két-három cikket is találunk, melyek elejétől végig azt bizonyítgatják, hogy az érintett törvényjavaslatok teljesen megsemmisítik az önkormányzatot, mandarinokat, állandó regius commissariusokat raknak a megyék és városok nyakára, — stb.

Az ilyen állításokkal folytatott paritytázás csak az értelmetlen tömegre van számítva: a mindent bizonyítás, vagy mindent tagadás nem tartozik a komoly megvitatás módjához, egymásutánjához.

Mi, mint csöndesebb vérkeringésű emberek, nem sokat adunk arra a futó tízre, melyet, ágyulótávolból alvincziana puskával

folytat egy néhány ujoncz stylistá, felítván asztalára az alkotmány-gyűjteményeket és államtudományi lexiconokat; — mert hát az a praxis nélküli szép theoria, különösen e kérdésekben mitsem ér: a kik a régi helyhatóságokat nem ismerték, tapasztalásból az ő fény- és árnyoldalaikkal — közbe szűrva legyen mondva, ez utóbbiak számosabbak valának — azok összehasonlítását sem tehetnek, annálkevésbé ítélnének — döntőleg, az új törvényjavaslatok felett, francia, porosz, belga stb. példákra hivatkozva.

Hanem a sajtó és szólásszabadság eme korában miért ne beszélhetnének és irhatnának a megye rendezéséről azok is, a kik ez intézményt csak hírből ismerik, bár jobb lesz vala hallgatniok. Nó de ezek az ifju urak jól tudják, mily kevés értéke van a mai gyakorlatias, anyagi korban a szép szó-nak, ha mindjárt két hasáb telik is ki belőlük; azután tudjuk, hogy „verba volant;“ mi csoda tehát, ha e röpiülés közben a derékbalifjak ép az erdélyrészi, mérsékelt (?) „Gaz.“-val fognak kezdet. Színről szíre gyönyörködhetünk mi abban, hogyan találkoznak a magyar, derékbalifjak nézetei a túlzó románok felfogásával. Mindketten a köztörvényhatóságok bizottságait egészen szabad választás útján kivánják megalakítani a Rotteck-Welcker által is correcte definiált tiszta democratia nevében. A gazetái férfiak ezt azért óhajtanák így, hogy több fogaraszvidéki gyűlést lehessen etablírozni, hol néhány politikai vakbuzgó az éretlenekkel állandóan elnyomhassa az értelmiséget és józan felfogást; a balderékuk pedig ezt így azért óhajtják, mert nem ismerik az erdélyrészi köztörvényhatóságok % részének helyzetét, s amott a Duna és Tisza mellett sem tekintenek óvatosan körül, hanem csak elkiáltják föllekesülten: rajta! fölébb! fölébb! az eszményi szabadelvűség Jákoblétráján!

E szomorú látvány dacára minket az vigasztal, a balközépi szó-mennykövek hullása közben, hogy az ábrándozást rendszeren követni szokta a kijózanodás; mire tehát a törv.-javaslatok a parlament megvitatása alá kerülnek, ha a hegedűsöknek és a profétáknak nem is, de az „öregek“-nek eszükbe juthatnak Nagy Pál szavai, melyekkel szabadelvűnek látszott javaslatát visszavonta.

A székely azt szokta mondani: „csak lassan a testtel,“ s a szász atyafiak sem szeretik az elhamarkodást; innen van, hogy a helyhatósági önkormányzat és parlamentarismus összeegyeztetése kérdésében is higadtabb felfogásokra találunk Királyhágón innen a lapokban is.

Például a legkönyökabb ó-szások lapja is elismeri már ma, hogy Magyarországon a magyar elemet illeti meg a vezérszerep, ezt töle a más nemzetiségek el nem vitathatják mindaddig, míg azzal nem él vissza olyannyira, hogy valamennyit a maga elleni szövevényezésre kényszerítse. De bevall a „S. d. Wbltt“ ennél többet is, midőn azt az önkormányzatot mondja ezélszerűnek, melyben minden tagnak ki van mutatva természetesen jogköre; tehát nemcsak a törvényhatóságnak, hanem a községnek is, még pedig úgy, hogy egyik se nyuljon fel, vagy le, a másik hatáskörébe. Ép, szükséges nézetek ezek, melyek hasznára válhatnak a királyföldön lakó vegyes népességnek, s a városok körül csoportosult községeknek.

Az ifju szások lapjai tovább mennek. E szász reformerek azt hirdetik, hogy az érintett törv.-javaslatokat szabadelvű szellem lengi át; hogy a kérdés megoldására vezető helyes középútat követi; a megyének tag önkormányzati kört biztosít; meghagyja azoknak ősi politikai jellegét, mennyire ez a parlamenti rendszerrel és miniszteri felelősséggel összeegyeztethető; hogy a törv.-javaslat helyes középútat tart a centralisatio és autonomia közt. Ezeket hangsúlyozza a „Krons. Ztg“ (75. sz.), sőt ezzel toldja meg: a megyék nem állíthatatnak jövőre a kormány mellé, hanem alája kell hogy rendeltessenek; a megyéknél még mindig van annyi erő meghagyva, melylyel a központi kormánynak netalán a törvény határain túl terjeszkedését visszaúta síthatja.

E szász lapokból tett tanulságos idézetekre azt felelhetnék a magyar ellenzékiek: hja! azért nyilatkoznak ezek ily meg-

elégedéssel ama törv.-javaslatról, mert az nem terjed ki a Királyföldre.

Az ily ellenvetés téves, alaposágát bajos lenne bebizonyítani. Mert, ha a királyföldi törv.-hatóságok a többi hazai megyékétől merőben elütő szerkezetű indokoltak is tünteti fel az 1868. XLIII. t. czk. 10. §-ának kikötését, — minek különben azzal is elég lenne téve (talán helyesebben is) ha a Királyföld szervezését illető külön törvény az ország valamennyi törvényhatóságait rendező törvény pótfelvezetét, függelékét képezné, minél lehetőségét a „Kron. Ztg“ maga jelzi, föltételezi —; de azzal tisztában lehetnek és vannak is a művelt szások és kiváló intelligentiájuk, hogy a kivétel nem szólhat a jelentékenyebb hatáskörök máskénti beosztására, hanem csupán a jelen szerkezet különösségeiből kifolyó sajtóságotokra és az ős jelleg kimelésére, vagy is: a királyföldi törv.-hatóságokban sem lehet és kell a községeknek kevesebb jogot adni belügyeikre nézve, mint a többi megyéken, — és a Királyföldnek sem lehet, mint helyhatósági egyetemnek több joga a parlamentaris kormányal szemben, mint lesz bármelyik más municipiumnak, mivel össajtságot tekintetbe vételéről van szó, mennyiben azok az állam egységét és ezélszerű kormányzatát nem csorbítják, nem akadályozzák és nem újabb kiváltságok teremtéséről. Ezt a szász hazafiak mind jól tudják és mégis meg vannak elégedve a köztörvényhatóságok és községek rendezését tárgyzó törv.-javaslatok alapelveivel; — a részletek megrostálása még ezután fogván megtörténni. Ezért a szász lapok nyilatkozatai nevezetes jelenség már csak azért is, hogy az ősi kiváltságok iránt kiváló pietással viseltető s a német doctrinarismus emlőin növekedett szász értelmiség nagy része megnyugszik azon, sőt dicséri azt, mit a szabadelvű magyar derékbal, ki a kiváltságoktól írtózik, s a gyakorlatiaság fényében szeretne megjelenni hívei előtt — elvet, elátkoz. Amde csak lapjaiban teszi és tette ezt és pedig az ujonczok által. Majd meglátjuk a vén gárdát és a vezért.

Pest, május 14. 1870.

(B.) A napokban az osztályok jól előre haladtak a hozzájuk útasított törv.-javaslatok nagy részét már tárgyalták is.

A Deák-kör, valamint a baloldali kör a törv.-javaslatnál foglalkozik. Szóval, bárha ritkábbak is a nyilvános ülések, de annál sürűbben tartatnak az előkészítő ülések, értekezések.

E szerint, ha pár nap alatt keresztülment a ház azon tárgyakon, melyeket csak a horvát követek jelenlétében lehet megvitatni, minden idejét a reform kérdésekre fordíthatja, s remélhetőleg a nyári szünetű beállta előtt az első fokú bíróságok s a kir. ügyészségek rendezve lesznek, sőt a megyei új szervezet is törvénynyé válik.

A tegnapi nyilv ülésben a felsőháznak a számszékéről szóló törv.-javaslat 6. §-ra vonatkozó üzenete vétetett tanácskozás alá. A felsőház azt kívánta, hogy az alsóház által az elnöki állomásra tett kijelölés a felsőház hozzájárulással történjék.

A két ház közti vitának semmi gyakorlati hordereje nem volt. Azonban, ha az alsóház Deák Ferencz bíles tanácsát nem követte volna, s újból ragaszkodott volna előbbi határozatához, magából a számszékű intézményből nem lett volna ezúttal semmi, s így lehet, hogy az ellenzék kedvére, de az ország hátrányára a jövő évi budgetet is csak hiányosan lehetett volna átvizsgálni.

A törvényhatóságok szervezése alkalmával valószínű, hogy mindazon városok, melyek tetteleg önkormányzati joggal bírtak, ezután is azzal fognak bírti, tehát az erdélyi taxális városok is, mint N.-Enyed, Déza és Torda sat.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése május 13 kán.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Széll Kálmán, Jámbor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Lónyay Menyhért, Horváth Boldizsár, b. Eötvös József, b. Bedekovich Kálmán miniszterek.

Napirenden van a főrendiháznak az államszámvetésre vonatkozó módosítása feletti tárgyalás.

Felolvastatik legelőször a főrendiháznak módosítása, mely szerint a főrendiház is tnlajdonit

magának jogot az államszámvevőszék elnökének kandidálására.

Felolvastatik ezután a központi bizottság jelentése. A központi bizottság a felolvasott és jelenleg már közzétett jelentés szerint, a főrendiháznak a kandidálási jogot megadni nem kívánja.

A vita megkezdésén a szónokok többsége a központi bizottság jelentése mellett van. Ekkor feláll

Deák Ferencz: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Ohajtottam volna, hogy a főrendek fogadják el a törvényjavaslatot úgy mint mi azt átküldöttük. Ők azonban egy pontra: a számvevőszék elnökének kijelölésére nézve nehézséget támasztottak, és a kijelölésnél maguknak is befolyást követelnek. Erre a speciális esetre praecedens nincs, nem is lehet, mert ezen intézmény, ezen hivatal új. Mi sem mondhatjuk, hogy a törvény vagy a törvényes gyakorlat szerint ez a mi jogunk; ők sem mondhatják, hogy éppen ezen kijelölés az ő joguk. Hanem mi ezen új hivatalnál kizárólag magunknak akarjuk vindicálni a kijelölést, ők pedig azt mondják: hogy az országgyűlés által eszközölt választásoknál vagy kijelöléseknél mindeddig befolyást gyakoroltak, és pedig gyakorolták ezen befolyást részint elegendes többségben, részint külön; én a törvényben ellenkező esetet nem tudok. Ők tehát attól tartanak, hogy ha a módosítványuk el nem fogadtnak az eddigi gyakorlathoz hasonló esetekben élvezett joguktól meglenének fosztva, s e kérdést, legalább mint vitakozásukból kitetszik, magokra nézve életkérdésnek tekintik.

Nehéz azt állítani, hogy e kérdés egyike vagy másikra nézve jogilag, vagy is elméletileg egészen közömbös; de hogy gyakorlatilag nem igen fontos: arról meg vagyok győződve. Ugyanis parlamentaris kormányzat alapja az, hogy a miniszterium a többségre támaszkodhassék, mert ha fontos elvi kérdésekben a többséget a képviselőházban elvesztette: igen természetes, hogy állása is lehetetlenné vált. És valóban igen gyenge volna azon miniszterium s nem életrevaló, mely 3 tag közül legalább egynek nem tudna többséget szerezni, olyannak t. i. kit a kormány felterjesztési szándékai, és Ő Felsőház kész kinevezni, s így a főrendek befolyása a gyakorlati téren az eredményen valóban semmit sem változtatna.

A számvevőszék eszméjét s erről szóló tervet nem a kormány kezdeményezte, hanem ez a ház. Már körülbelül két éve annak, hogy a ház legelőször elhatározta: szólítassék fel a miniszterium az erre vonatkozó törvényjavaslat előterjesztésére. Sürgette másod ízben ezen törvényjavaslatot és utóbb e háznak egyik tagja mégis megelőzte a kormányt, egyik képviselő, — ha nem csalódom, Várady Gábor — törvényjavaslatot terjesztett be, és csak azután adta be a miniszterium azon tervjavaslatot, mely felett mi a mult őszszel tanácskoztunk.

Ezen törvényjavaslat előterjesztése azért követeltetett a ház által, mert nagy fontosságúnak tartották a számvevőszék felállítását. Ime az első fenakadás már abból, hogy a számvevőszék nem volt már előbb indítványozva és felállítva, maguknál a később beadott számadásoknál mutatkozott, azokat mai napig sem tudjuk tökéletesen megvizsgálni, mert a számvevőszékre bízunk határozatunkban azok számtani megvizsgálását. A számvevőszékre kívántuk bizni azt, hogy az egyes miniszteriumok költségvetését összeállítva terjessze elő a miniszterium által, vagy a miniszterium befolyásával. Azt hiszem, hogy igen nagyon itt van már az idő, hogy ezen költségvetésnek készítéséhez hozzáfogjunk, mert különben úgy járunk, mint jártunk, hogy ezen esztendőből 4 hónapot velt igénybe az 1870 ki költségvetés megállapítása. Mind az ellenörködés, mind a dolognak világosságban tartása a számvevőszék feladata. Nekem tehát nagyon szívesen fekszik, hogy a számvevőszék létrejöjjön.

En azt kérdem, a miniszterium akarja-e a számvevőszék? azt sem kérdem: melegen akarja-e vagy közömbösen? én rá nézve elhatározó nem volna, ha a miniszterium akarná is; de én károsnak tartanám, mert ez esetben ellene szavaznék. És ha a miniszterium nem akarná is, de én hasznosnak, szükségesnek tartanám: rá szavaznék.

A törvény előttünk fekszik, és egy incidentális kérdésben akadt fenn. Ismételn, bővebben fejtegetni mások előadását nem akarom; hanem magamat e pillanatban a közp. bizottság véleményéhez tartom.

A közp. bizottság azt hiszi, hogy a főrendeket indokok által rábírhatsz, hogy eddigi véleményüktől elálljanak. Igen is, ha én is ezt hinném, azt moodanám: kíséreljük meg, hiszen egy két hét vesztéség nem olyan súlyos, hogy azt meg ne próbálhassunk. De ha azon indokoknak, melyek a közp. bizottság előadásában elszámoltatottak, kell a főrendek véleményét megváltoztatni: én meg vagyok győződve, hogy a főrendek nem fognak ellenkező véleményre térni, mert én magam után mérem mások nézetét is, s engem ezen indokok legkevésbé sem voltak képesek megingatni véleményemben.

A közp. bizottság maga, úgy látszik, nem hozza kétségbe, hogy minden eddigi választások,

különösen 1848. előtt, akkép történtek, hogy a felsőháznak, vagy a főrendeknek a választásokban szintén befolyása volt. Hiszen azon hivatalok, melyek az ország választásától függöttek, mint a nádori és koronaári, mindig a főrendek közbejöttével elegendes többségben töltek be. De nem csak azok, hanem mindaz, a mi az országgyűlés nevében történt, az mind a főrendek hozzájárulásával történt. Ilyen volt a limitatívális commissió, ilyenek voltak minden országgyűlési küldöttségek az egyes munkák elkészítésére. Még a portalis conscriptio is, mely pedig éppen az adózásnak adta meg alapját, ilyen közös országos küldöttség által teljesített. Azokra mind a két tábla választott törvény és gyakorlat szerint.

Ennek ellenében azt hozta fel a közp. biz., hogy akkor egy volt az országgyűlés, habár két teremben ülészetett is, 1848 ban azonban e részben változás történt, és már most nem így van a dolog.

Bocsánatot kérek, én ezt nem tartom; az országgyűlésnek akkor volt közös elnöke, most nincs, hanem az országgyűlés most is egy, mert csak az összes országgyűlés hozhat törvényeket, és országgyűlési határozatokat a nemzet nevében. (Ugy van! jobbfelől.)

Azt mondják, hogy 1848. óta megváltozott a dolog, másképp állunk. Bocsánat, ez sincs úgy. Valahányszor országgyűlési küldöttséget akarunk kiküldeni, a főrendek hozzájárultak. 1867-ben a kiegyenlítés alkalmával a delegatiók 1/3 át a főrendek választották, 2/3 át mi, a törvény szerint, mert az ország nevében van kiküldve, s így mindkét háznak kellett hozzájárulnia; s a mint Justh József képr. társunk megemlítette: már 1867-ben — tehát annyival később 1848 nál, a mire a közp. biz. hivatkozott, — a korona örökét itt választottuk közösen. A gyakorlat addig ilyen volt, és így a közp. bizottság által felhozott okok azért, mert nem állanak, mert a tények nem úgy vannak, nem hiszem, hogy arra bírhatnák a főrendeket: miszerint nézetüktől eltérjenek. Egyébiránt mindezek mellett még az a tekintet is fenforog, hogy ha a főrendek a számvevőszék törvényt illetőleg megtalálnának maradni eddigi véleményüknél, — a mit valószínűnek azért tartok, mert ők indokokat kívántak és mi indokokat nem hozunk fel, — legalább én a központi bizottság indokait olyanoknak tekintem, mintha semmit sem hoztak volna föl; s habár ezáltal az illedelemnek tesztünk is eleget, de capacitiora semmit, — mondom — ha a főrendek hozzá nem járulnak és a számvevőszék törvény elmarad, attól tartok, hogy bonyodalmakba keverjük magunkat mind a költségvetés, mind a számadások megvizsgálása, mind a számvevőszék-re bízandó ellenörködés teljes tökéletes gyakorlatára nézve. (Helyeslés jobb felől.)

A másik, a mit én szintén elkerülni szeretnék: a keserűség, mely igen könnyen a hosszas üzenet váltásokból a két ház közt támadhatna. Erre könnyű szerrel azt mondhatni, hogy nem tehetünk róla, melyet itt magunknak követelünk, egyenesen meglévő törvényen és gyakorlaton alapuló jog, azt mondom: igaz lehet, hogy azoknak igazuk van, a kik azt mondják, hogy még a keserűséggel sem törődnek. De ez nem alapul törvényen és gyakorlaton, mert új dolog; nem alapul analog jogok gyakorlatán, mert az analog gyakorlat, t. i. más választások, éppen ellenük szól. Pedig bizony, ha valamire nincs szűkegünk: a keserűségre éppen nincs.

Isten — fájdalom — ebből bőven mért ránk s felét bátran odaengedhetnök, nem hogy szaporitanók.

A kettő közül könnyebben engedhet a képv. ház eddigi véleményéből. Megmondom, miért. Engedhet azért: mert a képv. ház egy új intézményről új jogot akar megállapítani. A főrendek pedig a hasonló esetben eddig gyakorolt jogukat féltik és azokat akarják megtartani. Továbbá a főrendház rendezése pedig külsőben van. Előbb-utóbb, remélem nem sokára más alakot fog a venni. És ha más alakot vesz, akkor leendő ideje gondoskodni nem csak erről, hanem minden egyéb esetről is.

Kérdem: ha most merülne föl egy választás szükség, akkor sem tartanók meg az eddigi gyakorlatot? Kétségkívül meg kellene tartanunk, mert míg azon tábla vagy ház, vagy akárminek nevezük — mert még a neve is anachronismus, miután főrendek és alrendek nincsenek — mert mi képviselők vagyunk, — de míg azon ház fenáll, az eddigi gyakorlatot okvetlenül szükséges megtartani. Az átalakítás, a reform feladata leendő megváltoztatni azokat, a miket szükségesnek tartunk. Hozzáteszem azt, hogy — a mint már említém — az eredményre nézve valószínűleg mindegy, akár kik lesznek kijelölve, mert a miniszterium bizonyosan képes lesz kereszttülni, hogy a három közül az, kit ő kíván, kineveztessek; és csak azt jegyzem meg, hogy igen valószínű, miként ezen eset egy ellen — egyre fog redukálni: ezen első államszámvevőszék elnök megválasztására, mert reménytelen lehet, hogy a ki megválasztunk, nem hal meg rövid idő alatt; a főrendház rendezése nem sokára elkerül, ezen kijelölés is tüzetesen fogunk intézkedhetni. (Balfelől: Akkor sem fognak beleegyezni!) Az államszámvevőszék felállítására, a mint említém, közszükség lévén, én nem merném a magam saját személyét illetőleg, elma-

radásának következeiséért (Zaj balfelől) ezen gyakorlatilag nem fontos, hanem inkább csak elméleti különbség miatt a felelősséget magamra állalni, csupán azért, mert egy természetlen teoriát akarunk kivinni. (Helyeslés jobb felől). Nagyon ovatosan vannak némely dolgok a központi bizottság motivációjában elkerülve, mert azok bizonyonnyal sokkal több kárt mint hasznot okozhattak volna, azért nem is szölok ezekhez, mert talán messzebb vezetne mint magunk óhajtnak. Röviden azzal végzem szavaimat, hogy először azért, mert a főrendek régi gyakorlatra hivatkoznak, mely Magyarországnak közjogul szolgál minden analog s más választási esetben, mi pedig sem törvényre, sem gyakorlatra nem hivatkozhatunk; másodsor, mert nem akarom a számvevőszék felállítását bizonytalan időre, talán évekre e miatt elhalasztani; harmadsor, mert nem akarom a törvényhozó testületet kitenni a keserűségnek, mely a két tábla hosszas izenet-váltásai által, mely egykor az országgyűlésnek talán legnagyobb ostroma volt, keletkezhettek, mert ha valami nehezíti a főrendi ház rendezését, czélszerű átalakítását, ez azon keserűség, melyet a főrendekben támaszthatnánk. (Zaj balfelől.)

Könnnyű azt mondani, hogy el kell törlni a főrendi házat. (Éljen! Éljen! balfelől.) Meglehet, hogy a vitakozások folytán magam is hajlandó leszek azon eszmére. (Zaj balfelől) Meglehet, hogy nem; hanem azt méltóztassanak felvenni, hogy minden törvény csak akkor lesz törvény, ha a főrendiház beleegyezik, az eddigi joggyakorlat szerint; az pedig nem valószínű, hogy azok a maguk nullificatiójukba beleegyezzenek, tehát a főrendiházat el-törlni, a magok beleegyezése nélkül, csak a forradalom képes, mit én sok más kellemetlenségei miatt valóban nem óhajtok. (Dortltség.)

Már pedig, ha a felsőházat a főrendek beleegyezésével kell átalakítani, akkor nem kell oly hangulatot ébresztelnünk, ilyen valóban practicus ok nélkül, mely hangulat az átalakításnak legfontosabb részeiben a főrendeket még kevésbé tenné tractabilisabbá. Én tehát végzem azzal, hogy elfogdom a főrendiház indítványát a mondott három oknál fogva. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Tisza Kálmán: Beszéde kezdetén kimutatni igyekszik, hogy azon indoklás, mely arra nézve hozott fel, hogy a képviselőház engedjen a felsőháznak, mely veszélyes alkotmányos szempontból. Válaszol azután egyes képviselők által mondottakra és végül kijelenti, hogy a közp. bizottság véleményét pártolja.

Pulszky Ferencz: Hosszas illusztrálás után kijelenti, hogy a főrendiház módosítványához hozzájárul.

Ghyezy Kálmán: Válaszol Pulszky Ferencz beszédére. Hosszasan fejtegeti azután a képviselőház jogait és több rendbeli észrevételek után kijelenti, hogy a központi bizottság véleményéhez járul.

Kerkápolyi Károly velős beszédében megfelel Ghyezy és Tisza ellenvételeire s elfogadja a főrendiház módosítását.

Szólt még Csernátony és végül

Szontagh Pál: (csan.) közp. előadó: A vitában felmerült ellenzétek czáfolgatásába bocsátkozik, ismételve ajánlja a főrendiház módosítványának elvetését.

A vita ezzel véglegesen befejeztetett. Husz képviselő névszerinti szavazást kívánt, mi meg is történt. — A szavazás eredménye a következő: 425 igazolt képv. közül (2 elnök nem szavazott), nem mel szavazott 173, igennel 114, távol volt 136.

Elnök: E szerint a többség a közp. bizottság ajánlatát nem fogadja el. Következik a másik kérdés, hogy vajjon a főrendi szerkezetet fogadják-e el a ház: a kik elfogadják, méltóztassanak feltelni. (Megtörténik.) A ház a főrendiház szerkezetét fogadja el, erről a jegyzőkönyv átküldése által fognak a főrendek értesítettini.

Honvédügy.

Kivonat a kolozsvárvárosi és kolozs megyei honvéd-egylet által 1870. ápril 19-kén tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

62. Elnök üdvözlőlvén a közgyűlést, jegyző olvassa az utolsó közgyűlés és az országos honvéd közgyűlés jegyzőkönyveit, — mely tudomásul vétetik s annak teljes tartalmát magáéva tévén, a jegyzőkönyv hitelesített; a közgyűlés nem hagyhatja azonban megjegyzés nélkül az országos honvédegyezlet központi választmánya jegyzőkönyvének 2 ik sz. a. azon intézkedését, miszerint az országos központi választmány minden előleges és részletes bejelentés nélkül oly költségeket ró az egyletre, melyek pénztári viszonyai miatt majdnem elviselhetlenek; — megszavazta és elküldeni határozza ugyan az egyletre kirótt 30. /- harmincz o. é. frt. felküdését, de elnök bajtárs egyszerűsind felhívja, hogy fenebbi határozat értelmében, tegye meg azon megjegyzést, hogy egyletünk jövőre oly nagy költségekkel előleges bejelentés és beleegyezés nélkül ne terheltessek.

63. Olvasatik a választmány által az egylet pénztára megvizsgálására kiküldött bizottság jelen-

tése, — melyből kitűnik, miszerint az egylet pénze ereje 240 frt. 35 kr. o. é. és 150 frt. p. p. erdélyi urb. papirból s 3 db. ezüsthuszából áll; a kiküldött bajtársak jelentése tudásul vétetik s pénztárnok Tamási János bajtársnak hü kezelésiért jegyzőkönyvileg köszönet svavaztatik és az 1868. november 1-ső napjától 1870 február 6-ig terjedő számadása felelőssége alól feloldatik.

64. Elnök bajtárs előterjeszti, hogy a jelen közgyűlés főbb tárgyai közé tartozik az egyleti tisztújítás is, s miután, megköszöni a bizalmat, melyet maga és tisztviselő társai iránt a bajtársak eddig tanúsítottak, maga és tisztviselő társai nevében leküszöni, — felhívja a közgyűlést a választásra, valamint arra is, hogy a jelen ülés további vezetésére elnököt és jegyzőt választani sziveskedjék. A jelen ülés vezetésére elnökül Márk Adolf és jegyzőül Papp Áron bajtársak közfelkiáltással választottak meg.

Kik megköszönte a bizalmat, helyöket elfogalták.

65. Jegyző olvassa a lelépett tisztviselők és a választmány kebeléből kilépendő 12 választm. tag névsorát s miután kijelenti, hogy a szabályok értelmében kilépett tagok újból megválaszthatók, felhívja a közgyűlést a választásra, minek folytán a választás következő eredményrel történt ugyan is: általános szavazattöbbséggel megválasztottak: Elnöknek Márk Adolf, 1-ső alelnöknek Pongrácz Mór, 2. alelnöknek Lugosi József, 1-ső jegyzőnek Pap Áron, 2. jegyzőnek Czákó József, és pénztárnoknak Tamási János. A választmányban megmaradtak: Bogdán István, Bágyi Endre, Bükkel Károly, Macskási Antal, Mamicza János, Sárkány Ferencz, Sallay István, Szabó Ádám, Spaller Károly, Stark Alajos. Újak választottak: Barkó Ferencz, Harai Victor, Bartha János, Olasz Károly, Szász Gerő, Vizi Endre, Zattler Mihály, Bogdánffy Ferencz, Budai Károly, Szucsáky Imre, Májlati Antal, Csenteri István, Jerzsabek Miklós és Szigethy József.

66. Alelnök Pongrácz Mór bajtárs indítványozza az 184°/o rokkant honvédek számára Pesten építendő menház felépíthetése előmozdítására egyletünk pénzerejéhez képesti adakozást: ezen indítvány folytán az 184°/o ki rokkant honvédek számára építendő menház alapítókégy gyarapítására 150 (egy százötven) frt. p. p. erd. urb. p. szavaztatván meg; a választmány egyttal utasítatik a nevezett összegnek rendeltetése helyére történő beklüldésére. —

67. Kapcsolatosan a fennebbivel indítványozatik — dicső emlékt miniszterelnök gróf Battyáni Lajosnak Pesten felállítandó emlékszóbrára való adakozás is — 1849-dik évben Pesten mátyr halállal elhunyt dicső emlékt miniszterelnök gr. Battyáni Lajosnak Pesten emelendő emlékszóborra az egylet 10 (tiz) frtot o. é. szavaztatván meg; melynek rendeltetése helyére leendő elküldését a választmányra bizza. Miután egyéb indítvány nem tétetett, a jegyzőkönyv bezárattott, hitelesített, és a gyűlés szétoszlott. — Márk Adolf, m. p. 184°/o, h. szados egyeti elnök. Pap Áron m. p. 184°/o, h. hadnagy jegyző.

Hatósági élet.

Üdvarhelyszék, ápril végén. (Folyt. és vége.) Legvégül a törvényes elnök ellen engedtelenség s hivatali hazugság okán a mult bizottmányi gyűlés által elrendelt fegyelmi vizsgálat került szőnyegre. E vizsgálatot a főjegyző vitte keresztül, s a bizottságilag beszerzett hiteles adatok alapján azon indokolt véleményt terjesztette a képviselő bizottmány elé, hogy az elnök — a ki esetleg egy más megyéből képviselő is — a kiderült tetemes mulasztások stb. miatt intessék meg, s egy szerszind utasítások elnöki hivatalának állandó elfoglalására. Ezen vélemény a hiteles uton kiderített hibákkal szemben még igen elnéző, igen kiméletes volt. Többen azonban azt indítványozták, hogy az ügy ne vétessek azonnal tárgyalás alá (mert: qui tempus habet, vitam habet); hanem az összes ügyiratok és az azok alapján szerkesztett véleményes jelentés, egy Konecz Lajos elnöklete alatt: Sebesi István, Szabó Károly, Daragi Béla és Ugron Gábor urak személyében kinevezendő bizottságnak superrevisio és véleményes jelentéstétel végett adassék ki, és egy is lett: kiadatának.

A negyedik napon előadott vélemény a bírói ügyvitel tárgyában kiadott rendelet 5. § ben kijelölt álláspontot foglalta el, mely szerint „a legfőbb felügyelet az igazságügyi miniszterrel illeti, a ki ezen jogánál fogva vizsgálatot rendelhet, s az ügyvitel szabályainak megtartása, valamint a hiányok orvoslása iránt a tapasztalatokhoz képest intézkedhetik; s ebből kiindulva, azon resultatumot tüntette föl, hogy a közönségnek nem hogy az elnök fölött volna, de még a törvényes elnök személyét fölött sincs semmi hatalma; joga sem volt fegyelmi vizsgálatot rendelni el, s ha tette és végbevitette, azon egész eljárás annak rendén beszerzett minden adatok, az azokra fektetett véleményes jelentéssel együtt, mint jog- s hatáskörén kívül eső intézkedés szűleményei — tekintetbe nem vehetők, semmiesek, s ezen okoknál fogva H. J. t. elnök, a ki történetesen képviselő is, minden további, ha nem is éppen méltatlan, mindazonáltal ide-oda jog-

tanulmányok alól nemcsak fölmentendő, sőt teljesen ártatlannak nyilvánítandó, s számára a Salvus conductus kiszolgáltatandó! Én a bizottság véleményét, ámbátor, hogy így a bíróságok szervezésének különböző elgőbligát, szép ajánlólevélnek, mindazonáltal teljes elégtétel szempontjából incorrectnek, immunicipalisnak találom.

Különös, hogy a sűrűmértékű vett rendelet 1869. június 1-től kezdve van érvényben, s az óta az idézett §. illetően értelmezésének mélyesége titkát, az alkotmány ez idő szerint 75 védbástyáján belül, egyedül a mi majoritásunknak sikerült felfedezni; különös, hogy a többségi bizottság egyhangú véleményének előadója, vagy valaki más közülök a vizsgálat elrendelése alkalmával az ellen ily értelemben szót nem emelt, s az elrendelést megbeszélteni nem igyekezett; legkülönösebb a tisztelt bizottság- és előadójának azon rövid látása, mely szerint úgy jobb, mint baloldali tagjainak törvénymagyarozói figyelmét kikerülte ama fontos körülmény, hogy a véleményük alapján vett rendeletek annak 5. §-a az igazságszolgáltatási ügyvitelnek csupán csak egyik — a polgári, de a büntvényekben való bíraskodás ágrára vonatkozólag nem intézkedik. Az egész fegyelmi vizsgálat megindítására a büntvényi érvényes kimutatásokból kiderült hanyagság szolgáltatván legtöbb anyagot, az elnök legalább ezen oldalról az idézett §-ból merített érvekkel — a közügy rovására — nem vala védelmezhető. . . Eh, de mit a közügy, és mit a még ez idő szerint érvényben levő szabályrendeletek?

Az összes miniszteriumnak 1867-ben június 27-kén a köztörvényhatóságok ideiglenes szervezése tárgyában kiadott rendelete a választott tisztviselőket főltteli fegyelmi joggyakorlást a főtiszre ruházta; egy ugyanazon évben 1,115. szám alatt kelt kibocsátvány, amaz előbbi rendeletet értelmezvén, a fegyelmi hatalomnak a főtisztel egyetértőleg leendő gyakorlást rendel, s így azt a képviselő bizottmányra is kiterjeszti, és ezen intézkedés lényegét az 1868-ban 91. elnöki szám alatt kelt rendelet sem változtatja meg.

1868-ban egyik törvényszéki ülökünk bünvádi bajba esett, melynek megszüntetésével a bünvádi ügyiratok, a szabályszerű fegyelmi eljárás elintézése végett a főtiszhez tétetvén át, az erre vonatkozó miniszteri leirat így végződik: „Felhívom méltóságodat és Udvarhelyszék képviselő bizottmányát, hogy ezen fegyelmi ügyet azon szigorral intézze el stb.“

1869. második felében — tebat a bírói ügyvitel tárgyában kiadott rendelet életbelépte (június 1.) után — igazságügyi miniszter úr a törvényszéknél megszaporodott bünügyi hátrányokra vonatkozólag felbivja a szék közönségét, hogy azok gyors feldolgozása iránt tegyen a törvényszékhez erélyes intézkedéseket.

1870-ben a főlebb már érintett kiegészítés tárgyában szintén a szék közönségéhez intéztetett a segélyt megtagadó miniszteri leirat.

Mindezen intézkedések s az ezekből merített érvek — eltekintve minden jogi, opportunitási, s más felhozható okoktól — arra mutatnak, hogy a közönség, a fegyelmi hatalom gyakorlására ez idő szerint jogosult, és hogy a többség értelmezése és eljárása öntudatos tévedésen alapult. Am azért elbizakodott magatartásán a józan capacitacionak minden igyekezete megtörtött, s 97 szavazó közül 63 a bizottsági obligát véleményét nem irigylett diadalra juttatá. A kisebbség védelmi harcát elismerést érdemlő tárgyilagosság, az érvekben alaposág és logikai erő jellemzők, beadott óvása pedig nem kisse zavarát meg a többség győzelmi mámorát. Ezek szerint a kérdés csak el van napolva, de megoldva nincs. Födolog az, hogy a tények alapján igazság legyen szolgáltatva, és hogy a közpályán, a közérdek rovására elkövetett hibák czélbavett szabályszerű orvoslásánál személyes tekintetek, opportunitási szempontok asylluml senkinnek se szolgáljanak.

Videant consules, ne quid — inelyta Univer-sitas nostra — detrimenti capiat!

a+b.

Telekkönyvi jegyzőkönyvek közzététele Erdélyben.

Hirdetmény.

(Folytatás a vége.)

2) Továbbá mindazon személyek, kik:

a) A telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségekre az 1853. május 29-kén kelt legfelsőbb ösiségi rendelet határozataihoz képest ösiségi, vagy zálogviszaváltási jogokat, vagy más jogzimból tulajdoni igényeket már érvényesítették; vagy kiket

b) az említett ösiségi rendelet határozataihoz képest a zálogviszaváltási jog érvényesítésére még hosszabb határidő illet; — ezenel felszólítatnak, miszerint ezen igényeiket a fennebbi elő pontban kijelelt jogkövetkezmény elkerülése mellett, legfőlebb 1871. évi január 31-éig bezárólag jelentseék be, s az a) alatt említett esetben a még folyamatban lévő jogügyet, annak a telekjegyzőkönyvbei följegyzése végett, vagy a nekik már jogérvényesen odaitelt jogot az abbaí átkeblezés végett; a b) alatt említett esetben pedig, az őket illető zálogviszaváltási jogot, a telekjegyzőkönyvekbei följegyzés végett, okiratokkal tanúsítva, igazolják.

3) Ugyiszintén mindazon személyek, kik a telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett fekvőségekre elsőbbségi, zálog, szolgálmi, vagy más jogokat betáblázások, bejegyzések, följegyzések, vagy bírói zálogösszeírások által vagy már nyertek, vagy pedig 1870. évi június 1-éig netalán még nyerendek, ezenel felszólítatnak, miszerint ezen jogokat a telekkönyvi jóságtestek teherállapotába leendő átkeblezésük végett legfőlebb 1871. évi május 31-ig bezárólag annál bizonyosabban jelentseék be, mint, hogy különben ezen jogoknak korábban nyert elsőbbségeit elvesztik: holott kellő bejelentés mellett ezen jogoknak 1870. évi június 1-éig nyert elsőbbsége, az ezen telekkönyvi jóságtestekre a most említett naptól fogva tulajdoni, vagy zálogjogot nyert új szerzők, vagy jelzálogos hitelezők irányában is fennmarad.

4) A megelőző pontokban kiszabott hirdetményi határidők ellen sem meghosszabbításnak, sem pedig igazolásnak, vagy perújításnak nincs helye.

5) A közzétett telekjegyzőkönyvek 1870. évi június 1-től fogva az át. polgári törvénykönyv 321. §. értelmében telekkönyvekké tekintendők s vezendők; s ehez képest a most említett naptól fogva az azokba bejegyzett fekvőségekre új tulajdon — jelzálog — vagy más dologban jogok, csak az azokban törvényszerű bejegyzés által, s csak az ezen fekvőségekre nézve korábban létezett és a hirdetvényi határidő alatt bejelentett és igazolt igények sérelme nélkül szerzethetnek s ruházthatnak át más személyekre, vagy szüntethetnek meg.

6) Azon szabályok, melyekhez a felek és bíróságok magukat az ezen hirdetményben kijelelt ügyletek és hivatalos cselekvények teljesítésénél és foganatosításánál alkalmazni kötelesek, az 1870. évi február 5-kén kelt igazságügyminiszteri rendelettel kibocsátott erdélyi telekkönyvi rendtartásban (Rendeletek tára 1870. évi I. és II. füzet) foglalvák.

7) Azon hitelezők, kik valamely átkeblezés által saját átkeblezett, vagy átkeblezendő követeleik elsőbbsége tekintetében hátrányt szenvednének; kifogásaikat harmadik személyek irányában is a fennebbi 3-dik pontban kiszabott határidő lefolyta után még hat hónapig és így 1871. évi nov. hó végéig érvényesíthetik, vonatkozának bár kifogásaik a követelés valóságára, megszüntére, vagy elsőbbségére. Ezen határidő lefolyta után harmadik személyek irányában ebbeli kifogásaik többé nem érvényesíthetők.

8) A II. alatt felsorolt törvényszékek eljárásukban illető törvényhatóságuk czimerét viselő pecsétet fognak használni.

Kolozsvárt, 1870. évi május hó 15-kén.

Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság.

UJDONSÁGOK.

(—) Az ideni májálisok sorát a róm. kath. lyceum ifjúsága kezdte meg tegnapié. Az idő is kedvezvén, a „Törökvgágás“ igen megnépesedett s mint ilyen alkalommal rendezés, most sem hiányzott onnan a hölgyvilág díszes koszoruja. Jó kedvés táncban nem volt hiány, a vigalom késő estig tartott. A mulatság fényét gr. Péchy Manó kir. biztos ö nagyméltósága is emelte jelenléte által, kit a fiatalág hazajövet lakása előtt zajosan megéljenzett.

(—) A helybeli kir. jogakademia és kereskedelmi ifjúság a sétatéri arenában fogja közelebről májálisát megtartani. Ez elhagyott helyet ujjlag kezelés alá vették s azon dolgoznak, hogy mennél kényelmesebb mulatóhelylyé alakítsák át.

* A kolozsvári univar. collegium ifjúsága f. év május 25-kén májusi ünnepeket rendez a kolozsmonostori erdő „Gál-csere“ nevű részében.

(—) Május 13. és 14-ke közötti éjjel felbőszakadás dült Bun községén kívül Bonyhá-n, hol több ezerre menő kárt okozott, — 5 házat elsodort, 2 darab marha, sok juh, sertés, 3 ember lett áldozatjává, hid és töltés elszakadt. Az uradalom gazdasági eszközei elsepertettek, az erdősz minden butorai, iratzi, készpénze el van iszapolva. Gogány alsó részét összerontotta, több házat elsodort, marhák és sertéseken kívül egy asszony 3 gyermekkel áldozatul esett. Itt, valamint Kundon s Várpalja határan a jég és víz által okozott kár felszámíthatatlan. Jövedices, Sz. Dánya és leppendi völgy teljesen vízzel van borítva. Leppenden és Dányán sok juh elpusztult. Hallomás szerint az Erzsébetvárosról Bonyhára jövő taligás postát lovastól elseperte az ár, az útakat elmosta, a sánczokat beiszapolta, a hidakat megrongálta. Bonyha és Ebesfalva között a közlekedés fennakadt. A Bun községben eddig fölaltal halottakat eltemették, azonban naponta találunk még most is hullákat a romok között. A szolgabíró, ki négyszáz emberrel rendelkezik, erélyesen működik a hely színén.

(—) Groisz Nándor kolozsvári hites ügyvéd és jogtudor e hó 16-kán Budán meghalt. Szép tehetség szállt vele sirba. Nyugodjanak békén porai!

(—) Az öngyilkolás ugyancsak napirenden van városunkban is. Tegnap Molnár M., azelőtt pedig egy más fiatal ember fegyverrel vetettek végett életöknek.

* Borzasztó viharok — és felbőszakadásokról irnak a lapok. Így a „Herm. Ztg“ szerint május 13-kán Reuszdorfon (N. Riska) oly fellegszakadás volt, milyenre 80 éves emberek sem emlé-

keznek. A templom is megfelt iszappal, számtalan nagy és apró marha vezetett oda. Segesvárt ugyane nap délutánján tört ki az egész éjen át tartó vihar, melyet egy órai folytonos dörgés előzött meg. Másnap (14-dikén) reggel látni lehetett, mily borzasztó pusztítást vitt véghez a felbőszakadás Segesváron felül; a Küküllő előbb tutajgerendákat, majd házfedeleket, házalkatrészeket, butorokat, balottakat hozott magával. Mint híre járt Segesvárt, N. Bun, a templom kivételével, egészen szél van rombolva. A Küküllő partján eddig 16 halottat találtak. Más napról, írják Segesvárról, hogy a város határain belül 35 halottat szedtek össze. N. Bun 60 családjá közül alig maradt 8—10 életben.

* Mint Szászvárosról írják a Sztrigy Piskinnél nemcsak az országutat egybekötő nagy hidat rongálta meg, hanem az úttöltést is elmosta, mintegy 20 ölnyi hosszúságban. Hogy mindez gyorsan helyreállíthatassék, a kincstár maga fogja a pénzt és épülettát előlegezni, a hidregale tulajdonosai visszafordítják az erre teendő költségeket. A Sztrigy fölött Batiz és Köboldogfalva közt fennállott hidat szintén elmosta az ár. A Maros több helyen kifőtött ugyannyira, hogy Gyalmár, Foldt és Tordosnál sem lehet hajóval átkelni. A vasúti hid Piskinnél daczolt a Sztrigy ragadó hullámaival úgy, hogy a közlekedés nincs megszakadva. Hanem a piskiházaegi vonalon és pedig a Nados, Oklos és Moiso völgyeiből lejjövő patakok több helyen kimoszták a vasúti töltést a sinek alól.

* Follinusné szül. Lukácsi Antonia, az aradi szintársulat igazgatójának neje, f. hó 16-án 42 éves korában elhalt. 17-én temették el a néhai derék művésznőt — Aradon, saját házából — ki Kolozsvár közönségének is nem egy élvezetes estét szerzett volt játékaival. Legyen a föld könnyű fellette, ki a magyar színművészet papnői közt nem tartozott az utolók közé.

* Haynald kalocsai érsek a Rómában található Corvin exedeket lemasoltatja a magyar tudományos akademia számára.

* Gődöllő közelében egy gyermek kiesett a vasúti coupé ablakán a pályára és semmi baja sem történt, a vonat elrohogása után azonnal gondoskodása alá vette a legközelebbi pályáor.

— Daczára, hogy még csak május közepén vagyunk, már is több felől tudósítanak tetemes jégverésekről, jlesen N. Sármas, Velkér, Tuson, Gyeké, Gyalu, stb. határait látogatta meg ezen igen is korai vendég. Jó lesz a jég-biztosítások megtételével gazdáinknak sietni, mert, úgy látszik, a jég nem igen vár reájuk. A tavalyi év értekeny megpróbálta a biztosító társaságokat, de, úgy látszik, az idén még rosszabb idénynek néznek eléje.

(—) Hajatlan emberfajt fedeztek fel Ausztráliában a Balcona folyó partján. Azt mondják, hogy e fajtól csak igen kevesen léteznek; természetök szelid és barátságos, a szomszéd vad népek a tisztelet egy nemével viseltetnek irántuk.

(—) Még a templomban is verekednek! Az „U. Lld.“ nak távsürgönyöztek Vácziól: „Ma reggel az orthodoxok az isteni tisztelet alatt nagy szerül verekedést kezdtek a templomban. A verekedésben a rabbi is részt vett.“

(—) Seid József pénzügyi tisztet, ki folyó hó 8-kán a Kom. Glodna-fürdial szorosban a 400 láb magasban fekvő uton bizonyos hivatalos kikutlde-tében járt el, egy a még magasabb hegyről leszakadt fa agyonzuzta. A megbokrosodott lovak a mélységbe zuhantak. Erélyes és lelkiismeretes hivatalnok veszett el benne.

(—) Fontos a spárga-termelőknél. A régi módszer szerint, hogy a kerti spárga szálai fehéren és puhán maradjanak: költséges cseréphanaragokkal, vagy háromszögre szegett deszkaboritók-kal takarták be a metszés alatt levő spárga töveit; most Richon, franciaia műkertész (Pusztá-Födemesen, gróf Zichy Ferenczél) tavaszi kibuvékor a spárgatövek mellett a földet felhalmoztatja és a mikor a spárga hajtván teteje az ormón keresztül látszik, akkor a földet azon tö mellől, melyet le-metszeni akar, elveszi, kellő mélységben levágja és ismét betakarja. Ezen egyszerű eljárás által 1-ór a spárgató egyéb részei meg nem sértenek, 2-ór a földdel betakart spárgaszál gyenge, mint a vaj s egészen megehető, 3-ór a spárga borítókra szük-ség nem levén, az eddig azokra tett költség is meg-kíméltetik. Ambar a spárga igen jól elmező nő-vény, az eddigi költséges kezelés miatt nem lehetett nagyban tenyészteni, mert többek között a borítók is sokba kerültek; míg Richon úr eljárása szerint a borítók mellözésével, a kezelési költségek lehető legcsekélyebbre olvadnak le. („E. G.“)

(—) Bécsben a velocipede-egylet e hó 29-én nagyszerül velocipede-versenyt rendez. Sokan je-gyettették már elő magokat, sőt az akadály-ver-senyre is találkoztott elég vállalkozó.

(—) Jó étvágyat hozza! Az angolok, hir szer-int jó ízűen eszik az ujonnan feltalált belga sarat, melynek állítólag tejfölhez hasonló íze van; ezelőtt két évvel pedig a francia gazdasági egylet tagjai a Palays Royal egyik vendéglőjében kadóciban rántott csimaszokkal vendégelték meg egymást. Mindkettő különös neve a gourmandságnak.

(—) (Necrolog.) Schaarschmidt Ida, m. k. p. ú. igazg. titkár egerpataki Márk Ferencz neje, maga, férje és gyermekeik: Ákos, Irén, Ida, Etelka, Nina és Zelma; ugy szintén távollevő fivére m. k. kohó-nagy Schaarschmidt György, neje szül. csik-madé-falvi Istvánffy Róza és fiok Gyula; végül Schlauf Gyözö, m. k. p. ú. igazg. számgyskornok; Pauliu,

Albert és Nesselfeld Ferencz nevében báuatos sziv-vel jelenti a szeretett édes anya, illetőleg anyós és nagyanya Schaarschmidt György ne, születtét Schaffer Anna, k. bányatanácsos özvegyé-nek f. május hó 15-kén reggeli 2 órakor, életének 72 dik, özvegyeage 25-dik évében, a halotti szent-ségek ájtatos fölvétele után, vizkóiban történt gyá-szos kimultát. Az elhunynak hullt tetemei folyó hó 17-kén déntáni 4 órakor fognak parizsntczai 209. számú házától a közsirkertbe örök nyugalomra ki-kisérteni; lelkeért pedig az engesztelő áldozat f. hó 18-kán délelőtti 10 órakor a Szent Ferenczrendű atyák óvári templomában a Mindenbatónak bemu-tattatni. Kolozsvárt, május 15-kén, 1870.

— Pályázat. (Kittzi az erd. gazdasági-egylet.)

Adassék terv 10—15 nyomtatott ivnyi népszervi munkában arról, miként lehetne hazánk Királyhá-gón inenni részének, különösen a Mezőségnek em-lítést alig érdemő sovány legelőnél egyebet nem nyújtó merdek kopárait szintegy a déli, mint az éjszaki oldalokon befásítani. Neveztesse nek meg az ezen helyek létküri, s talaj-viszonyainak legmegfe-lelőbb fanemek; irassanak le azok élettanilag, nő-vénytanilag, s osztályoztassanak a talaj különböző alkrészeinek megfelelőleg. Adassék elő az ajánlott fanemek magva gyűjtésének, faiskolában vagy ál-landó helyekre való elvetésének, faiskolában neve-lésük s állandó helyre kiültetésüknek, mindkét he-lyen ápolatásuknak legezészerűbb, egyszerű módja, a teendők elintézése legalkalmasabb idejének mind annyiszor kijelölésével. Ismertessenek meg az erdő-ültetéshez kellő legezészerűbb eszközök, rajzaik segélyével. A pályamunkák szokott módon, idegen kézzel írva, s jeligés levelekkel ellátva, 1870. decz. 31-kén estig Kolozsvárra az erd. gazdasági-egylet titkárhoz küldendők be. A pályaművek megbírá-ltatását szakértők által a választmány eszközözendí, s ez adja ki az absolut becesel bíró legjobb mű írójának a díjt. A pályamunka a díj odaitélese nap-jától számítható félévig az író tulajdona marad. Ha azonban ezalatt kinyomtatását nem eszközölné, a tulajdoni jog az erdélyi gazdasági egyletre száll. A pályadíj 50 arany. Az igazgató választmány.

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztár-egylet 1870. évi ápril havai forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradék martius hóról	2483	frt	65	kr.
Rendes és rendkívüli betételek	10,005	frt	26	„
Könyvdíj	17	„	—	„
Kamatokban	594	„	97	„
Bélyegdíjban	27	„	85	„
95 tagtól visszafizetett kölcsön	28,025	„	—	„
Összes bevétel:	41,153	„	73	„

Kiadás:

101 váltó mellett kölcsön	28,570	frt	—	kr.
Összes kezelési kiadás	163	„	40	„
Bélyegre	27	„	85	„
Betét visszafizetés	10,293	„	37	„
Pénztári maradék	2099	„	11	„

Összesen: 41,153 „ 73 „

Wolff Gábor, Májai István, Szentpéteri Antal, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

Színház, művészet. (—) Egressi Ákos, kö-zönségünk előtt is ismeretes jó reményű színész közelebről „Essex“ czimuszerepében lépett föl a pesti nemzeti színházban. A fővárosi lapok elős-merőleg szólnak róla.

(—) A jelen század eleje óta — valami szor-galmas statisztika számítása szerint — ezer ember veszett el színházégnél, s hogy a tűz által a színházakban okozott kár 50 millió tallérra tehető. Európának jelenleg körülbelül 1500 színháza van. A fővárosok közt legtöbb van Párisban. Olaszor-szágbán 75,000, Franciaországban 110,000, Orosz-országban 1,360,000, Törökországban két millió lélekre esik egy színház.

(—) Sajátságos lap. Egy amerikai lelemé-nyes fő feltette magában, hogy oly színházi lapot ad ki, a minőt még az operenczián sem innen, sem tul nem láttak. Azon meggyőződésre jutott ugyania, miként kedvesen lepi meg az által a színházlátogató közönséget, ha annak alkalmat nyújt az unalmas felvonás közöket szellemi s anyági élvezekkel megrövidíteni. E czélból egy műczukrasz-nál nagy mennyiségű jóízű czukortésztaából készült lapokat rendelt meg s ezekre legkevésbébb sem festékkel vagy tintával, hanem feloldott finom oco-koláddal szelleműs, élczes és gunyos czikkeket nyomtatott. Mintán ez új színházi lapot az ember először szinlap s olvasmány gyanánt használta, igen jóízűen felfalatozhatja. Az iradalom ezen leg-ujabb ága, az amerikaiaknak igen izlik s nagy pártfogásban részesül.

KÜLFÖLD.

Páris, május 14. Napoleon császárnak Eu-rópa összes uralkodói szerencsét kívántak a ple-biscitum eredményéhez.

A „France“ nagyon ügyes összeállítását kü-zöl az 1869 ki kamarai választások szavazatát s a most lefolyt plebiscitum szavazatát illetőleg. E szerint tavaly az összes megyékben a kormányje-löltek mellett 4,636,713 szavazat adatott be, míg

